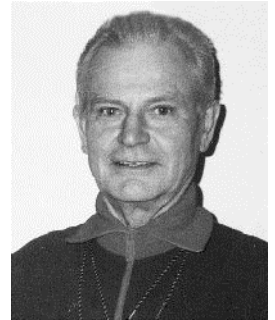
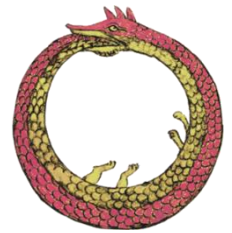

Jüri mälumängu 8. voor, 10. aprill 2024
Küsimused võistkondadelt Lasnamäe ja Prooton

1. Kes oli see teadaolevalt ainus eestlane, kes osales 1952. aasta Oslo talimängudel? See aastatel 1918-1991 elanud spordimees on Jäneda põllumajandustehnikumi vilistlane, Järvamaa meister ja ka Eesti noortemeister. Esimese täiskasvanute meistritiitli sai ta aga juba uut riiki esindades. Hiljem sai ta aga uues koduriigis veelgi tuntumaks spordiga vahetult seotud toote arendamisega. **Kes?**

2. Enese saba hammustava mao kujund läbib erinevaid mütoloogiaid: Muinas-Kreeka versioonis sümboliseerib ta elu tsüklilist ringkäiku, Muinas-Skandinaavia omas tähistab maailma äärt. **Kuidas kõlavad aga kummagi mainitud müütilise mao nimed?** Esimese nimi tuleb vanakreekakeelsetest sõnadest "saba" + "sööv", teise oma vananorrakeelsetest sõnadest "hiiglaslik" + "piklik võluolend".

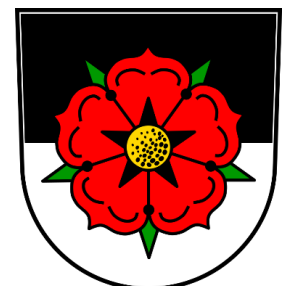

3. Lõuna-Rootsist, Blekingest, Läänemere ja Vesani ürgjärve vaheliselt alalt avastasid arheoloogid umbes kümne aasta eest midagi, mida võib teatud mõttes pidada maailma vanimaks toiduainetetööstuseks. Leid koosnes savipinnasesse süvendatud rennist, seda ümbritsevatest vaiaaukudest ja renni täitnud kultuurikihis tänini säilinud teatud laadi toidujäänustest. Ühtlasi on see umbes 9000 aasta vanune leid vanimaks tõendiks ühe tänini väga levinud (toidu)tehnoloogia kasutamisest. **Mida Blekinges suurtes kogustes valmistati ja mis meetodit selleks kasutati?**

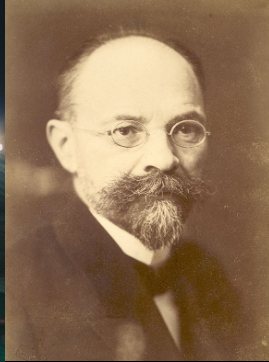
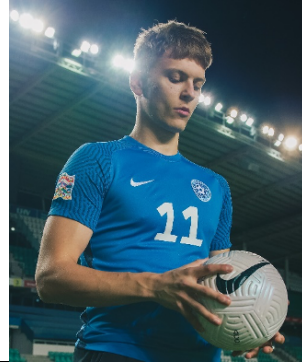
4. Viimastel nädalatel oleme saanud kaasa elada ERR vahendusel kahe noore inimese humoorikatele seiklustele Karuauigu mõisas. Küsime selle näitleja, stsenaaristi, lavastaja ja dramaturgi nime, kes kirjutanud praegu laineid lööva teleseriaali "Elu võimalikkusest maal" (kaasstsenaarist Ott Kartau)? Küsitav veab alates eelmisest aastast Raadioteatrit, olles nii mõneti oma vanaisa Priit Aimla jalajälgedesse astunud. **Kes?**

5. **Millise kahe linna vapid?** Üks asub Eestis, teine kaugemal; ühes elab umbes 27000 ja teises umbes 17000 inimest. Kahe linna ühenduslüliks on näiteks dirigent Roman Toi, kes on elanud neist mõlemas. Ka välisriigis asuv linn on Eesti ajalooa väga tugevalt seotud. Vihjeks veel niipalju, et kui mõlema linna ajalooliselt ehk tuntumate tööstusettevõtete toodangut omavahel kombineerida, siis võib muretu südamega romantilise õhtusöögi korraldada.

6. **Kes on piltidel?** Kuigi noorem on sündinud aastal 2000 ja vanem 1861, on kodanikunimi neil peaaegu identne. See, emma-kumma oma, pangegi kirja.

7. Jalgade asendid balletis on klassikalise balletitehnika põhiosa, mis määrab kindlaks jalgade standardsed paigutused põrandal. Tänapäevases klassikalises balletis on viis põhipositsiooni, **millist neist näete pildil?**

8. Kui taimede maapealseid osi – enamasti lehti, aga ka varsi, õisi ja vilju – katab hallikasvalge kirme, siis võib selle põhjuseks olla üks tavalisemaid ja levinumaid taimede seenhaigusi. Selle tagajärjel muutuvad haigestunud osad nõrgaks, murduvad ja kuivavad ning võimalik oodatav saak väheneb oluliselt. Selle põhjustajaks on rühm fütopatogeenseid seeni, mis talvituvad taimejäänustel ja umbrohtudel ning mille levikut soosib nii kuiv ja kuum kui ka niiske ja jahe ilm. **Mis haigus see on?** Kui küsitava haiguse kohta Google'ist infot hangite, jutustavad esimesed tulemused aga XVII sajandist pärit roast, mis on oma nime saanud Prantsuse maksukogujalt.

9. Pildil on uhke isa oma eduka tütreaga. Isa on nafta- ja kinnisvaramiljardär ja ka mitme spordivõistkonna, sh NHLi *Buffalo Sabresi* ja NFLi *Buffalo Billsi* omanik ja president. **Kes on see tema maailma tippu kuuluv 30-aastane tütar?**

10. **Kelle teos?** Asub see lilleskulptuur „Puppy“ Hispaanias Bilbao Guggenheimi kunstimuuseumi ees. Paar kuud tagasi saatis see kunstnik sõna otseses mõttes kastitäre oma töid Kuu peale, kasutades selleks Elon Muski ettevõtte SpaceX loodud raketti.

11. Pildil olev mees on Henry Dicks (1900-1977). Sündis Pärnus inglise-baltisaksa perekonda, tema erialaks oli psühholoogia, spetsialiseerus autoritaarsetele režiimide psühhopatoogiate uurimisele. Teise maailmasõja ajal töötas Briti armees psühholoogina. **Kes oli tema kuulsaim patsient, kes määrati tema hoole alla sõja ajal ja kellest ta hiljem kirjutas ka raamatu?**

12. Rahvusvahelise E-teede võrgu ehk Euroopa maanteed võrgu lühim maantee on Itaalia maantee E844, mis on 22 km pikk ja ühendab Spezzano Albanese ja Sybarise. Pikim maantee on 8500 km pikk, ühendades omavahel sadamalinn Calais (Prantsusmaa) ning ühe teise linna, mille kunagine nimi oli Leninogorsk ning mis tuntud tööstuslinnana. **Mis linn ja mis riigis?**

13. 2024. aastat on nimetatud suureks valmiste aastaks - toimub kümneid üldvalimisi ja presidendivalimisi. Rääkimata kohalikest valimistest. Liidumaa tasandi valimised toimuvad mh ka Tüüringi liidumaal, kus pretsedenditult pikalt võimul olnud Ida-Saksa kompartei (SED) välja arenenud die Linke. Selle erakonna edu Tüüringis on aga üsna selgelt seotud ühe poliitikuga, kes on tänaseks 10 aastat olnud Tüüringi liidumaa peaminister. **Kes on see karismaatiline poliitik?** Sama perekonnanime kannab peatselt suure tõenäosusega Saksamaa meistriks kroonitava Leverkuseni eest 333 ja Saksa koondise eest aastail 1998-2004 46 mängu pidanud kaitsva suunitlusega jalgpallur.

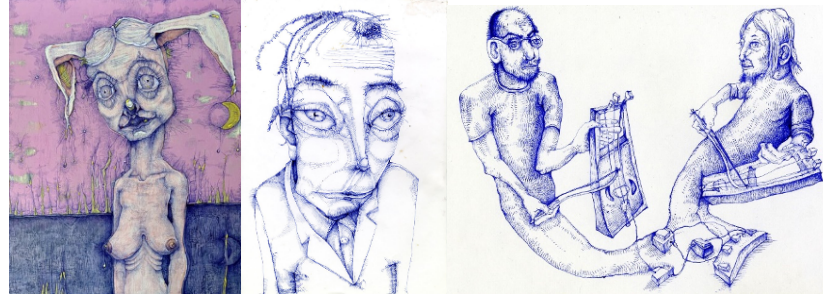
14. Selle USA teleseriaali 3. hooaeg keerleb mitme seeria vältel väljamõeldud sündmustiku ümber Eestis. CIA agendid pistavad rinda Venemaa kurjade salasepitsustega. Eesti endine kikäpse kandev president Hendrik Viiding (pildil koos peategelase CIA agendi Daniel Milleriga, keda kehastab Richard Armitage, Viidingut mängib Derek de Lint) mõrvatakse ja Eesti rahvuslikuks liidriks hakkab tõusma noor ja karismaatiline tehnoloogiaettevõtja Sofia Vesik. Muu hulgas annab sündmuste taustal Tallinna linnaväljakul (ehkki Tallinnat kujutavad kaadrid pole filmitud Tallinnas) kontserdi ka Ewert and the Two Dragons. Eesti näitlejaid selles sarjas siiski kandvates rollides ei mängi. **Mis sarjaga tegemist?**

15. Mängib 1969 - 1971 tegutsenud ansambli Kooma pala "Ma pesen oma hambaid verega". **Kes oli selle ansambli hiljem mõnevõrra teist laadi muusikaga kuulsust kogunud laulja?** Lisaks arvukatele vähem nimekatele ansamblitele ja oma hiljem tuntuks kogunud sooloprojektidele mängis ta aastatel 1977-1979 ansambelis Vitamiin.

Mälumäng, 10. aprill 2024. Küsimused võistkondadelt Lasnamäe ja Prooton

16. **Kelle joonistused?** 1970. a Viljandis sündinud ja 1998. a maalikunstnikuna EKA lõpetanud mees on tegev mitmel alal, kujutava kunstnikuna on ta illustreerinud raamatuid (nt Paavo Matsini *Kongo tango*), korraldanud näitusi, kujundanud CD-sid, teinud seinamaale. Vastuseks kõlbab nii kodanikunimi kui ka kunstnikunimi.

17. Täna 91 aastat tagasi ehk siis 10. aprillil 1933 viibis (üle 15 aasta) lühiajaliselt Tallinnas üks Eesti riigi sünni juures figureerinud tegelane. Riiklikult teda vastu ei võetud, kuid eraviisiliselt sõidutati teda tunnike mööda linna. Järgmise päeva „Vaba Maa“ esiküljel kirjeldati teda kui „tugeva kehaehitusega energilist vanahärrat (67 aastat vana), kes Berliinis vaikselt oma päevi mööda saadab“. Tallinnast kiirustas küsitav edasi Soome, kuhu sealne valitsus oli teda kutsunud Soome vabastamise 15. aastapäeva pidustustest osa võtma. **Kes?**

18. Paljud moekriitikud on seda Dominikaani päritolu ja peamiselt ainult naistemoeaga tegelenud moeloojat (1932-2014) hinnanud 20. sajandi üheks mõjukamaks tegijaks. Tuli omanimeliste rõivaste ja parfüümidega turule 1967. aastal, kasvas oma firma väärtuse 20 aastaga rohkem kui poole miljardi dollarini. 21. sajandi alul alustas ka disainmööbli ja eriliste pruudikollektsioonide tegemist. On pannud riidesse Jackie Kennedy, Nancy Reagani, Hillary Clintoni und Barbara Bushi. On pälvinud rohkelt moeahindu, aga ka riiklikke auhindasid. **Kes? Mis moemaja?** Pildil on küsitava nimelise kleidi isegi selga tõmmanud muidu hoopis teistsuguseid rõivaid kandev Billie Eilish.

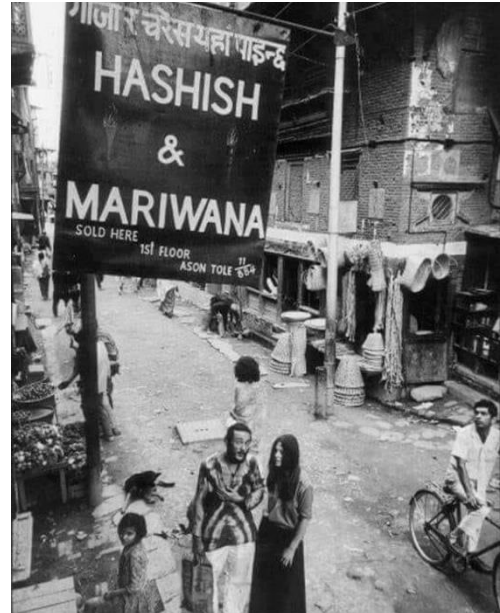

19. 1920.-21. a Eugen Habermanni kavandet Siidisuka asum – tosinkond kahepereelamut - oli esimene kindla planeeringuga ehitatud aedlinna tüüpi elamugrupp Eesti linnaehtuses. Need olid ette nähtud ühe suurettevõtte juhtivatele ametnikele, siit ka nimi – siidist sukki said endale lubada vaid rikkamad inimesed. **Mis linnas see uuenduslik urbanistlik ettevõtmine teoks sai?**

20. Niclas Füllkrug ja Christopher Knunku jagasid mullu omavahel tiitli, mille eelmine peremees oli võitnud viis korda järjest. Varasem peremees ise siirdus uutele (parematele?) jahimaadele ning jätkas seal samuti võidukalt. **Millise auhinna jagasid Füllkrug ja Nkunku?**

21. Küsi dekoratiivkrohvi, mis koosneb tsemendist ja värvilise kivimi (graniidi, marmori, dolomiidi vm materjali) purust. Ehk aitab vastamisel seegi, et Eestis on seda kasutatud Riigikogu hoone fassaadil, aga kohtame seda krohvimisviisi mujalgi eelkõige silmapaistvatel ja väärikatel hoonetel (Tallinna Kunstihoone, Salme Kultuurikeskus jne). Selliste krohvide restaureerimine on kulukas ja oskuslikke meistriteadmisi nõudev tegevus. **Milline krohv?**

22. **Mis linnas on tehtud see foto?** Vihjena võib öelda, et see on jäädvustatud 1969. aastal Old Freak Street'il ning nagu ka pildi esiplaanil ennast turvaliselt tundvatest lääne turistidest võib järeldada, siis tegemist oli antud perioodil USA ja täpsemalt CIA'ga heades suhetes oleva riigiga.

23. Teadaolevalt võimsaim maavärin, mida on olnud võimalik täpselt mõõta või mille võimsust ajalooliste allikate põhjal umbkaudselt oletada, toimus 1960. aastal. See maavärin küündis 9,4-9,6 magnituudini ja vältas 10 minutit. **Millise linnas ja millises riigis maavärin toimus?** Vihjeks veel niipalju, et alates 16. sajandist on maailma 45st kõige võimsamast maavärinast toimunud selles riigis umbes kolmandik.

24. Selles Belgia linnakeses elab üle 80,000 elaniku. Linna mainiti esmakordselt 9. sajandil ja selle raekoda on vanim säilinud raekoda riigis. Linn on tuntud oma iga-aastase kümneid tuhandeid külalisi võõrustava karnevali poolest, mis sai alguse juba 14. sajandil. Kurikuulsaks sai linn ja festival 2019. aastal selle tõttu, et eemaldati esmakordselt UNESCO ajaloos vaimse kultuuripärandi nimekirjast. Linnas on ka köögitarvikute tootja ning võrkturunduse ühe lipulaeva Tupperware Euroopa jaotuskeskus. **Mis linn?**

25. Lõppenud talv oli Eesti spordile edukas. Aleksandr Selevko tõi Eesti iluuisutamisele esimese medali täiskasvanute tiitlivõistlustelt. **Küsi iluuisutamise kahte elementi, mis on saanud nime nende loojate järgi.** Esimese hüppe (peetakse üheks lihtsamaks) looja elas aastatel 1877-1949 ja võitis 1908. a. olümpiakulla. Teise hüppe looja aga elas aastatel 1898-1918 ning tema järgi nimetatud hüpet peetakse üheks raskemaks.

Mälumäng, 10. aprill 2024. Küsimused võistkondadelt Lasnamäe ja Prooton

26. Pildil on kureliste seltsi kuuluv veidi salapärane roostikulind, rukkiräägu sugulane. Haudelinnuna on ta levinud peaaegu kogu Euroopa (kuni Kesk-Soomeni), Loode-Aafrika, Lääne-Siberi ja Kesk-Aasia taimestikatel järvedel ja merelahtedel. Eestis arvatakse neid pesitsevat kuni kaks tuhat paari. Talvitamas käivad meie linnud Lääne- ja Lõuna-Euroopas, aga pehmemaid talvi suudab mõni üle elada ka „välja rändamata“. Selle linnu vali ning kohati ühe looma häälsust meenutav kõnepruuk on talletatud ka tema nimesse. **Mis lind?**

27. Pildil on 2015. aastal Vladimir Chvátli poolt välja mõeldud seltskonnamäng, mis tunnistati 2016. aasta parimaks lauamänguks. Mängijad jagunevad kaheks võistkonnaks, võistkondade kaptenid ehk luureülemad annavad kordamööda ühte sõna ning ühte numbrit sisaldavaid vihjeid ning tiimikaaslased püüavad ära arvata, millistele kaartidele nende luureülem viitas. Mängu populaarsuse tuules on sellest turule tulnud teisigi versioone, näiteks võivad sõnad olla asendatud piltidega või on sõnade valik kohandatud täiskasvanutele. **Milline lauamäng?**

28. Kes valiti kuu aega tagasi Euroopa filmiakadeemia uueks presidendiks (ametiaeg algab 1. mail)? Hiljaaegu 60. sünnipäeva tähistanud näitlejatar on võitnud Oscari, BAFTA ja Euroopa filmiauhinna, muudest tunnustustest rääkimata (ta on ka ainus näitlejatar, kes võitnud näitlejaauhinna nii Cannes'i, Veneetsia kui Berliini filmifestivalil). Tema tuntumate filmide hulka kuuluvad Inglise patsient, Krzysztof Kieślowski Kolme värvi filmid jt.

29. Soome kanoniseeritud kaitsepühak on 12. saj elanud Uppsala piiskop püha Henrik, kuid 1950.-tel Minnesota soomlaste seas ei peetud temast eriti lugu ja nii leiutati Richard Mattsoni eestvõttel legend uuest Soome ja soomlaste kaitsepühakust. Seda tehti muuhulgas ka vastukaaluks sealsele arvukale iirlaste kogukonnale ja uue pühaku päeva hakati tähistama päev enne püha Patricku päeva, 16. märtsil. **Mis nime see (liba)pühak kannab?**

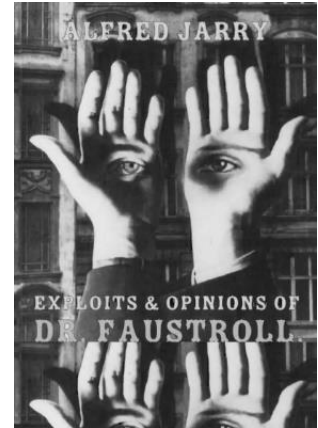

30. Küsitava hapnikurühma kuuluva üliharuldase metalli kõik isotoobid on radioaktiivsed. Stabiilseim on isotoop massiarvuga 209, mille poolestusaeg on 103 aastat, kuid seda ei esine looduses. Looduslikest isotoopidest on pikima elueaga isotoop massiarvuga 210, mille poolestusaeg on 138 päeva ja mis tekib uraani radioaktiivsel lagunemisel. Seda metalli peetakse maailma kõige surmatoovamaks aineks. Ta on hinnanguliselt triljon korda mürgisem kui vesiniktsüaniid, vaid hernertera suurusest tükikesest piisaks kogu inimkonna mürgitamiseks. Ometigi on teada vaid üks juhus, kus seda on kasutatud kellegi tahtlikuks mürgitamiseks, toimus see 01.11.2006. **Milline metall?**

31. 2007. aastal teatas Steve Jobs, et Apple Inc. hakkab sama aasta juunis müüma oma mobiiltelefoni nimega iPhone. Sellise nimega telefon oli aga juba tootmises aastast 1998, mistõttu pidi Apple selle nime kasutamises kokku leppima ühe teise tuntud ettevõttega (kelle peamine fookus on küll mõnevõrra teises IT valdkonnas). **Mis on selle ettevõtte nimi?**

32. Pildil oleva raamatu on kirjutanud 1898 a. Prantsuse kirjanik Alfred Jarry (1873-1907), mis on üks kuulsamaid selle "filosoofia" koolkonna teoseid. Seda haru võiks kirjeldada kui teaduse paroodiat või imaginaarsete lahenduste teadust, mille mõjud kultuuriruumis on tunda siiani. Näiteks on sellenimelised instituudid nii Londonis (avati 2000) kui ka Vilniuses (avati 2013). Selle "filosoofia" nimi on sõnamäng ühest mõistest filosoofiaajaloos. Eestis on peetud näiteks Andres Ehinit selle "filosoofiaharu" esindajaks. **Kuidas seda "filosoofiat" nimetatakse?**

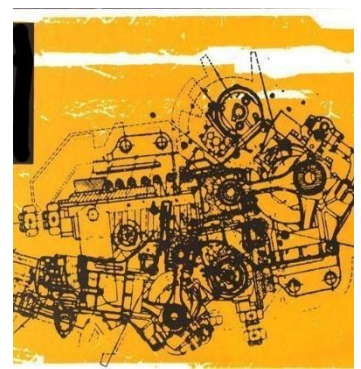
33. Rahvapärimus ütleb, et Saaremaa on üks imeline loom, millel on üheksa jalga, üks säär (Sõrve säär), üks pea (Kaunisp(a)), üks nina (Seanina), üks silm (Käkisilm). Vast tundumad jalad on Mustjala, Laimjala, Mändjala, Laadjala, Valjala, Hakjala ja Kõljala. **Millised kaks jalga tuleb veel juurde lisada?**

NB! Jätame välja 2017. aastal Saaremaa valla tekkega juurde tekkinud kolm Valjala-nimelist küla: Valjala-Ariste, Valjala-Kogula, Valjala-Nurme ning Nõmjala küla.

34. Kuna see suures osas maailmast levinud ürgne putukaliik eelistab elupaigana niiskeid, pimedaid ja mitte ülearu jahedaid paiku, on ta inimtegevuse kaasabil leidnud tee muuhulgas ka paljudesse Eesti vannitubadesse ja WCdesse, kus ta väheldase (enamasti 10-25 mm vahemikku jääva pikkusega) ja vähenõudliku orgaanilistest jääkidest toituvana enamasti erilist kahju ei tekitagi. Liigi ingliskeelne nimetus *silverfish* (hõbekala) kirjeldab tabavalt putuka säravat rüüd ja vedelikulist muljet jätvat voogavat liikumisviisi. **Mis on liigi eestikeelne nimi?**

35. Seni on vaid kaks Eesti bändi, kes on pääsenud BBC raadiosse lindistussessioonile. Esimene neist sessioonidest toimus 1993. aasta aprillis John Peeli saatesarja jaoks ja teine, kolmekümneaastase vaheaja järel, 2023. aasta jaanuaris. Millised kaks Eesti bändi (pildil kummagi artisti debüütalbumite kaaned)?

Mälumäng, 10. aprill 2024. Küsimused võistkondadelt Lasnamäe ja Prooton

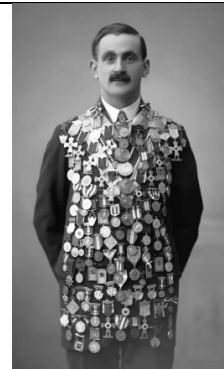
36. Mõlemad pildil nähtavad autod on oma nime saanud linnalt, mis tuhat aastat tagasi oli maailma elanikerohkeim. Antiikajal oli see iberlaste ja roomlaste linn, tippajal ulatus selle elanikkond poole miljonini. Seal oli sadu mošeesid ja avalikke saunu, samuti umbes 70 raamatukogu. Praegu elab linnas umbes 320 000 inimest ja kunagine pealinn on vaid provintsi keskus, sama nime kandvas Argetina suuruselt teises linnas on elanike aga ligi miljon rohkem. **Milline linn?**

37. Eesti suuremaid loomeliite pole naised eriti juhtima pääsenud. Ei Eesti Kirjanike Liidu, Eesti Heliloojate Liidu ega Eesti Teatriliidu eesotsas pole kunagi ühtegi naist olnud. Kinoliitu juhtis lühiajaliselt 1999-2000 Elo Tust ja Kunstnike Liitu juhib hetkel Elin Kard. Kunstnike eesotsas oli möödunud sajandi lõpus veel üks värvikas naine, hilisemalgi ajal mitmeid olulisi ametikohti nii Tallinnas kui Tartus pidanud kunstitegelane. **Kes?** Käis muuhulgas ROKi külalisena 2000. aasta Sydney olümpiamängudel ja juhtis 2002-2006 Eesti Võistlustantsu Liitu.

38. Nende lugu algab 1948. aastal Hampshire'i pubis. Edward Craven-Walker (1918-2000), endine kuningliku lennuväe piloot, istus baarileti ääres, kui talle hakkas silma kummaline objekt. See näis olevat läbipaistvast klaasist kokteilisegisti, mille sees hõljus mingi kleepuv kleeps. Baarmen seletas kliendile, et see ese oli tegelikult munakell - kui seade asetati keevasse vette kõrvuti munaga, sulas vaha ja voolas ringi, muna oli täiesti valmis, kui vaha ujus kokteilisegisti tippu. Craven-Walker oli põnevil, kuid mitte munade pärast - tal tekkis äriidee. Ta küsis munakella looja järele, kuid leiutaja, mees nimega Dunnet, oli surnud. See tähendas, et ta võis leiutise endale patenteerida. Masstootamiseni jõuti aga alles 15 aastat hiljem, kui toote tõi turule firma Mathmos, mis tegeleb nende tootmisega tänaseni. **Millisest tootest on jutt?**

39. **Mis spordialal pälvis aasta parim Oscar Mathiseni auhinna?** Auhinda antakse välja alates 1959. a, see kujutab 1888 – 1954 elanud ühe maa esimese suure spordisangari kujukest, auhinna pälvinute seas on enim Hollandi, Norra ja USA esindajaid, selle on pälvinud ka üks eestlane.

40. Tähistamaks püha Bavo katedraali tiiblatari avamist peale pikka renoveerimist, tellis Genti linn Arvo Pärtil selleks puhuks heliteose. Teos on pühendatud tiiblatari keskmes asuva maali ühele autorile. **Kellele?**

41. Mis on pildil? Tänapäeval on Inglismaal kokku 14 sellist objekti, millest osa on mälestistena kaitse all. Romney aladel Kentis on kolm sedalaadi objekti: põhjast lõunasse umbes 150 meetri pikkusel alal asuvad u 9m - u 60m läbimõõduga objektid. Kui lõviosas leidub neid objekte Inglismaal, siis üks ehitati omal ajal ka Maltale ja Kreekasse. Täna täidab juba aastakümneid sama eesmärki uus laialdaselt kasutatav tehnoloogia. Küsitavaid objekte on siiski ehitatud meelelahutuslikel eesmärkidel hiljemgi.

42. Tartus asuv Lev Tolstoi nimeline tänav on tuntud värvikate ja Eesti kultuurilukku jälgi jätnud elanike poolset - Jüri Parijõgi jt. Eestis aga on veel üks L. Tolstoi nimeline tänav. Vihjena olgu öeldud, et tänav ristub mitmete teiste kirjanike nimeliste tänavatega (Gogol, Tšehhov jt), kuigi otsesest kokkupuudet kirjanikel linnaga pole. Kus peale Tartu asub Eestis teine L. Tolstoi nimeline tänav?

43. Tal on TikTakis ca 150 miljonit jälgijat (oli esimene, kes ületas 100 miljoni jälgija piiri), millega on kaugelt kõige mõjukam naine sel platvormil (absoluuttabelis on temast napilt eespool vaid Senegali juurtega Khaby Lane). Ta on tuntud peamiselt tantsuliste ülesastumiste poolset ja ta väärtuseks hinnatakse ligi 30 miljonit USA dollarit. Ta on USA ""Tantsud tähtedega"" võitja, tal on omanimeline tõsieluseriaal, oma küünelaki kollektsioon. **Kes?**

44. Kes on pildil?

...-Falco (kolme punkti asemel on pildil oleva härra perekonnanimi) teooria on vastuoluline kunstiajaloo teooria, mille on välja arendanud pildil olev mees ja füüsik Charles M. Falco. Mõlemad väitsid, et realismi ja täpsuse areng lääne kunsti ajaloos alates renessansist oli peamiselt optiliste instrumentide, nagu camera obscura, camera lucida ja kõverpeeglite tulemus, mitte ainult kunstilise tehnika ja oskuste arengu tõttu. Härra on aga maailmakuulus mõnevõrra teistsuguste (kuid väga otseselt teooriaga seonduvate) tööde ja tegemiste poolset.

45. Pisut enam kui 10 a tagasi lõpetas Guatemalast pärit Carlos Paniagua Tartu Ülikooli ja asutas mõned aastad hiljem sõpradega oma ettevõtte. Selle arendamiseks kolis ta Tartusse tagasi. 2022. a. sai Eesti endale kümnenda üksisarviku, kui ta ettevõtte väärtus ületas miljardi dollari piiri. 2023. a. andmete põhjal on firma Eestis välismaalaste poolset asutatud ettevõtetest kõige suurema käibega (13,9 miljonit eurot). Tegu on ainsa miljardiväärtusega ettevõttega Eestis, mille asutajad ei ole eestlased. 2023. aastal sai ettevõtte Tartumaa silmapaistvaima idufirma tiitli. **Mis ettevõtte?**

Mälumäng, 10. aprill 2024. Küsimused võistkondadelt Lasnamäe ja Prooton

46. **Kelle taiesed?** Tegemist on ühe kuulsama *art deco* kunstnikuga (1886-1940), kelle loomingus tähtsal kohal erootilised motiivid, sh lesbiline armastus. Omal ajal andis kõneainet ka tema kõmuline abielu, millest jutustav film pälvis rohkem tunnustust, sh tõi kunstnikku kehtastanud Alicia Vikanderile parima naiskõrvalosatäitja Oscari. NB! Üks silm, kui teate filmi.

47. See on väga eriline ja väidetavalt väga tervislik tee. Seda valmistatakse ainult kõige parematest, varjus kasvanud rohelise tee lehtedest, mis korjatakse käsitsi, kuivatatakse päikese käes ning jahvatatakse kiviveskites peeneks pulbriks. See tee on algselt pärit Huanshani mägedest Hiinas ning jõudis Jaapanisse 1191. aastal zen'i munga Eisai kaudu. Tee valmistamisel võetakse väike kogus teepulbrit, hõõrutakse vähesel veega pastataoliseks ning alles siis kallatakse peale soovitud kogus kuuma vett ja vispeldatakse vahule. Erkroheline tee juuakse ära koos vees lahustunud pulbriga. Meil on see saadaval parimates teeärides, kaasa müüakse ka mõõtelusikas ning vispel. **Mis nime see teetseremooniatel ja budistliku meditatsiooni juures laialdaselt kasutatav tee kannab?**

48. Nende valgumolekulide nimetus tuleb inglise keelest ja on lühendvorm sõnaühendist 'valguline nakkuslik osake'. Need (seni teadaolevalt) väikseimad nakkushaiguste tekitajad on ebanormaalselt muundunud normaalsete valkude nakkuslikud vormid, mis muudavad terveid valke endasarnasteks. On erakordselt vastupidavad ega hävi ei kuumutamisel, külmutamisel ega kiiritamisel. Nende põhjustatud, üldnimetusega ...haigused on fataalse lõpuga ajuhaigused, mis inimestel tekitavad liikumis- ja koordinatsioonihäireid, mälukaotust ja nõdrameelsust. Inimestel on tuntuim ...haigus Creutzfeldti-Jakobi tõbi. Eestis pälvisid sedasorti haigused laiemat tähelepanu alles hiljuti seoses Estonia balletiartisti Anatoli Arhangelski haigestumise ja surmaga. **Kuidas neid haigusetekitajaid nimetatakse?**

49. Kui ta enam kui 20 aastat tagasi Postimehe toimetusest pensionile saadeti, ei pannud ta pastakat käest ja arvutit kinni. Tänapäeval on ta avaldanud ajalehtedes arvamust meie elu tulipunktide kohta, ent ta on tegutsenud ka kirjanikuna. 2013. aastal ilmus tema esimene ilukirjanduslik mälestusteraamat "Prokrustese sängis", kus ta kirjeldab väeteenistusse sattunud väeteenistusse sattunud maapoiss silme läbi elu 1950. aastate kroonus. Mullu juba oma 90. sünnipäeva tähistanud küsitaval ilmus tänavu ka juba kuues teos, samuti autobiograafiline "Unistuste aed". **Kes?**

50. 122. a keiser Hadrianuse käsul ehitama hakatud ja tema nime kandev piirirajatis Hadrianuse vall Põhja-Inglismaal on üldteada. 20 aastat hiljem hiljem alustas tema järglane (adopteeritud poeg) sadakond kilomeetrit põhja pool, Clyde'i ja Forthi lahe vahele uue kaitserajatis ehitamist. **Kes oli see aastatel 138 – 161 valitsenud keiser, kelle nime see põhjapoolne vall kannab?** NB! kui tavaliselt antakse ühetäheline kirjaviga andeks, siis seekord on vaja korrektset kirjapilti, samas tema hüüdnimi tähendusega 'heasoovlik, heategev, õiglase' pole tarvilik.

Jüri mälumängu 8. voor, 10. aprill 2024

Vastused võistkondadelt Lasnamäe ja Prooton

1. Johannes "Juku" Pent (suusataja, esindas Saksamaad ja arendas suusamääret)
2. Ouroboros, Jörmungandr
3. Hapendatud kala, fermentatsioon
4. Laura Kalle
5. Geislingen (kus asus pärast II maailmasõda eesti põgenike suurlaager, kutsutud ka eesti põgenike pealinnaks) ja Viljandi. Vihje selgitus: Geislingeni tuntuim ettevõtte WMF toodab kauneid toidunõusid ja söögiriistu ning Viljandi on tuntud tikuvabriku poolest (mis küll kahjuks enam tegev pole).
6. Villem Reiman(n)
7. Viies positsioon
8. Jahukaste
9. Jessica Pegula
10. Jeff Koons
11. Rudolf Hess
12. Ridder, Kasahstan
13. Bodo Ramelow (vihje: Carsten Ramelow)
14. Berlin Station
15. Joel Steinfeldt
16. Ramo Teder e Pastacas
17. Rüdiger von der Goltz
18. Oscar de la Renta
19. Kohtla-Järve
20. Bundesliga parim väravakütt, "Kicker-Torjägerkanone"
21. Terrassiit (terrasiitkrohvi)
22. Kathmandu (Nepal)
23. Valdivia, Tšiili
24. Aalst, Belgia
25. Ulrich Salchow, Alois Lutz
26. Rooruik
27. Codenames
28. Juliette Binoche
29. Püha Urho
30. Poloonium

31. Cisco
32. Patafüüsika
33. Anijala ja Ansjala
34. Majasoomukas
35. Röövel Ööbik ja Shelton San (lugu:
https://www.youtube.com/watch?v=O_DsA8pzWvA)

36. Cordoba (Chrysler ja Seat)
37. Signe Kivi
38. laavalamp
39. Kiiruisutamine
40. Jan van Eyck

41. Helipeegel
42. Sillamäe
43. Charli D'amelio
44. David Hockney
45. Glia

46. Gerda Wegener
47. matcha
48. Prioonid
49. Stepan Karja
50. Antoninus Pius